

РЕЦЕНЗИЯ

от

Акад. проф. д-р ЕКАТЕРИНА БЛАГОЕВА ТИТЯНОВА, д.м., д.м.н.

Ръководител на клиника „Функционална диагностика на нервната система”,

Военномедицинска академия – София,

Ръководител на Катедра „Неврология, психиатрия, физиотерапия и рехабилитация, превантивна медицина и общественото здраве”, Медицински

факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски”,

Академик на Българската академия на науките и изкуствата,

Академик на Сръбската кралска академия на науките и изкуствата

Определена за член на научно жури със заповед № ЗП -1076 /19.05.2016 г. на Ректора на Националната спортна академия „Васил Левски” - София

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академична длъжност **„ПРОФЕСОР”** в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.4. „Обществено здраве”, специалност „Кинезитерапия” за нуждите на катедра „Кинезитерапия и рехабилитация” към Национална спортна академия „Васил Левски”, обявен в Държавен вестник бр. 26/1.04.2016 г.

Конкурсът за академична длъжност „професор” е обявен по професионално направление 7.4. „Обществено здраве”, специалност „Кинезитерапия” за нуждите на катедра „Кинезитерапия и рехабилитация” към Национална спортна академия „Васил Левски”. В срок е подал документи само един кандидат – доц. Даниела Тодорова Любенова, доктор по педагогика.

Кратки биографични данни: Доц. Даниела Любенова е родена през 1967 г. в град Костинброд. Завършва полувисше образование в Централния институт за подготовка на здравни кадри – гр. София, специалност „Рехабилитация“, а висше образование - в Националната спортна академия (НСА) „В. Левски“, специалност „Кинезитерапия“. Започва работа през 1988 г. като рехабилитатор в III Градска болница – гр. София, а в следващите 7 години работи в кардиологично и неврологично отделение, съдова хирургия и ангиология. През 1995 година след конкурс е последователно асистент (1995-1998), старши асистент (1998-2001) и главен асистент (2001-2009) по кинезитерапия в НСА

„В. Левски“. Придобива образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Кинезитерапия“ през 2007 година, а през 2009 година – научно звание „доцент“ по същата специалност. От 2012 год. е заместник декан и член на Факултетния съвет „Кинезитерапия, туризъм и спортна анимация“ на НСА „В. Левски“, а от 2016 г. - ръководител на катедра „Кинезитерапия и рехабилитация“ към същия факултет. От 2008 година е ръководител на магистърска програма по кинезитерапия. Тя е хоноруван преподавател по „Неврорехабилитация“ и „Гериатрична кинезитерапия“ към различни социални институции за възрастни и стари хора.

Доц. Даниела Любенова, д.п. има допълнителна квалификация в различни специализирани направления на кинезитерапията – проприоцептивно нервномускулно улесняване (2009 г.), лимфен дренаж (2005 г.), методика на Бобат (1996 г.), кардиологична и пулмонална рехабилитация (1998 г.) и традиционни китайски методи на лечение (1996 г.). Специализирала е в Унгария методиката на Перфети (2003). Владее английски и руски език и има компютърна грамотност. Общият ѝ трудов стаж в областта на кинезитерапията възлиза на 28 години, от които 21 години е преподавател в НСА „В. Левски“.

Публикационна активност. Доц. Даниела Любенова, д.п. участва в конкурса с **138** научни труда – 1 дисертационен труд, **86** публикации (37 до и 49 след придобиване на научното звание „доцент“) и **51** научни съобщения в **24** национални и **27** международни научни форуми. Публикациите ѝ включват **3** монографии (2 от които са самостоятелни с общо 4 участия), **17** участия в **5** учебника и учебни ръководства („Белодробни болести“, „Учебник по нервни болести. Обща неврология“, „Кинезитерапия при нервни и психични болести“, „Кинезитерапия в спортната практика. Обща методика“ и „Програма за домашна рехабилитация при лица с диабетна полиневропатия“), **65** статии в научни списания и сборници - **45** в български и **20** - в чуждестранни издания (*“Macedonian Journal of Medical Sciences”*, *“Journal of Physical Education and Sport ® (JPES)”*, *„Global Journal for Research Analysis”*, *“Indian Journal of Applied Research”*). Две от статиите в чужбина са публикувани в научно-популярно списание („*Medicus*“). Тя е самостоятелен или първи автор на **38** (56.5%) от публикациите. Две от международните списания имат локален импакт фактор, посочен на кориците им.

За участията си в научните форуми доц. Любенова е представила ксерокопия от публикуваните резюмета. Самостоятелен и първи автор е на **17** (33%) от тях. Била е модератор на национални и международни научни прояви.

Научно-изследователски и образователни проекти. Доц. Любенова е участвала в 5 научно-изследователски и 4 образователни проекти, четири от които са финансирани от Европейската комисия („Paladin” по програма „Grundtvig”, Thenapa II, Socrates/Erasmus, Youth in Action Programme”). На два от тях тя е била ръководител. Съавтор е на 1 ръководство по програма „Paladin”.

Цитирания. Доц. Даниела Любенова, д.п. е приложила справка (своя и от Националния център за информация и документация) за издирени **35** цитирания на 12 от научните трудове (**28** от които са чисти цитати) – **31** в български и **4** – в чуждестранни източници („*Macedonian Journal of Medical Sciences*” и „*Medicus*”). Цитиранията са без импакт-фактор.

Научни награди. Доц. Д. Любенова и нейният докторант Данче Василева са удостоени с първа награда за най-добър постер на Първия национален конгрес по невросонология и мозъчна хемодинамика с международно участие, проведен през 2015 година в гр. София.

Научни приноси. Доц. Даниела Любенова, д.п. има значими научни и научно-приложни приноси в областта на кинезитерапията при различни соматични (белодробни, ендокринни и ставни) и неврологични (мозъчни инсулти, диабетна невропатия, паркинсонова болест, множествена склероза и дискова болест) заболявания. Акцент в нейната работа е разработването на нови подходи за неврорехабилитация и тяхното въвеждане в клиничната практика и учебните програми [II-A1, II-A2, II-A3, II-B4].

Със значим научно-теоретичен принос са проучванията при мозъчен инсулт, които подкрепят концепцията за възможно функционално възстановяване на походката, нарушените двигателни функции на крайниците и ортостатичната дизавторегулация в хроничната фаза (след 6-я месец) на мозъчния инсулт чрез прилагане на продължителна, целенасочена и интензивна кинезитерапия, подходящо обучение и ре-обучение за стимулиране на мозъчната реорганизация в условия на персистираща централна хемипареза. Потвърждава се, че функционалното възстановяване при хронична хемипареза се асоциира с тежестта на увреждане на двигателния контрол и е независимо от възрастта, пола, локализацията и давността на инсулта. Подобни изследвания показват, че ефектът на краткотрайната (до 10 дни) кинезитерапия върху функционалното двигателно възстановяване е преходен и обичайно намалява или се изчерпва в края на първия месец след прекратяване на кинезитерапията [III-A 3.1, 3.2.; IV – A 6, 12; V – A 5, 6, 8, 10].

С научно-теоретичен принос са проучванията на ефекта на кинезитерапията върху ефективността на периферната мускулната помпа и нейната роля в патогенезата на ортостатичния интолеранс при диабетна невропатия. Показано е, че специализираната кинезитерапия нормализира ортостатичната реактивност чрез комплексно въздействие върху сърдечносъдовата реактивност, нервномускулната проводимост на долните крайници и антигравитационните механизми посредством подобряване на функцията на периферната мускулна помпа [I, III – Б1; IV-Б 20; 41, V – А14]. Потвърждава се ролята на целенасочения кинезитерапевтичен подход, съобразен с метаболитните промени, за възстановяване на нарушените двигателни, сетивни и равновесни функции [IV-Б22, 28, 40, 42, 43; V-Б16, 18, 20].

Доц. Любенова има редица приноси (самостоятелни или в съавторство) с научно-приложен характер, отнасящи се до апробиране и въвеждане в обучението по кинезитерапия на нови съвременни методи за неврорехабилитация при заболявания на нервната система - огледална терапия при инсулт [IV-А4], проприоцептивно нервно-мускулно улесняване [IV-А3], респираторна тренировка в острия стадий на инсулта [IV – А11; V-А12, 13], оценка на качеството на живот чрез специализирани скали [IV-Б 37, 38; V-А3], използване на видео-игри [V-А7], управление на медицинските усложнения и стимулиране на възстановителните процеси при наличие на когнитивни, поведенчески и говорни нарушения [II-А 2; IV- А 8, 14, 18, 19; IV-Б21; V-А1, 2].

За първи път у нас тя разработва научно обосновани специализирани кинезитерапевтични програми, предназначени за домашна рехабилитация на болни, страдащи от диабетна невропатия и хронична хемипареза след инсулт. Проучванията върху техния ефект потвърждават възможността на мозъка за обучение и ре-обучение както в острия, така и в хроничния стадий на увреда на централната (след инсулт) и периферната (при невропатия) нервна система. Тя е автор или съавтор на 3 практически ръководства, които са добре онагледени и достъпни за самообучение на болни, страдащи от тези заболявания [II-Б5, III-А1; III-Б1, III-А3.2; V-А15].

Няколко публикации са посветени на възможностите на кинезитерапията за повлияване на постуралния контрол, функционалните възможности и риска от падане при възрастни и стари хора [IV-Б26, 29, 33, 36], подобряване на функционалните възможности при здрави деца и юноши [IV-Б34, 35] и такива - с генетична заболявания [IV-А1, V-Б17], дихателни нарушения при белодробни заболявания [II-А1; IV-А13, 16; IV-Б17, 25], ставни заболявания [IV-Б44, 45], паркинсонова болест [IV-А5, 24; V-А4, 11; V-Б19], дискова болест [IV-А2,9; V-

A9], захарен диабет [IV-B23, 30; II-B4], целулит [IV-A7], спинална травма [IV-B31], лимфедем [IV-B32], остеопения [IV-B27, 39] и нефролитиаза [IV-A15].

Педагогическа дейност и подготовка на кадри. Доц. Любенова има непрекъсната педагогическа дейност от 1995 година като преподавател на студенти и специализанти по кинезитерапия. Съавтор е на 2 учебника, 3 учебни помагала и е разработила над 20 учебни програми по кинезитерапия за ОКС „Бакалавър” и „Магистър”. Участва като член или председател на различни изпитни комисии. От 2009 година е член на държавната изпитна комисия за придобиване на специалност „Кинезитерапия”.

Доц. Любенова е представила академична справка за непрекъсната учебно-преподавателска дейност през последната 1 година. За учебната 2014/2015 година тя включва 282 часа аудиторна заетост (177 часа лекции и 105 часа семинари в областта на кинезитерапията) и 547 часа извънаудиторна заетост. Тя е ръководител на 4-ма докторанти в областта на кинезитерапията, трима от които са защитили успешно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”.

Доц. Любенова е хонориран преподавател по практики на рехабилитатори и кинезитерапевти, работещи в домове за възрастни и стари хора.

Като заместник декан на факултет „Кинезитерапия, туризъм и спортна анимация” на НСА „Васил Левски” тя е председател на комисиите „Качество на обучение” и „Трансфер на кредити”. Контролира, организира и е пряк участник в подготовката на акредитацията на учебните специалности към Факултета.

Рецензентна и редакторска дейност. Доц. Любенова е участвала в състава на 6 научни журита като председател или член. Изготвила е 4 рецензии и 2 становища по 1 конкурс за научна длъжност и 5 – за придобиване на научна степен.

Доц. Любенова е член на редакционния съвет на научните списания „Кинезитерапия” и „Невросонология и мозъчна хемодинамика”. Рецензирала е редица научни статии и 1 монография.

Членство в национални и международни научни и съсловни организации. Доц. Даниела Любенова е член на Асоциацията на физиотерапевтите в България (от 1995 г.), член и активист на сдружение „Българската асоциация по невросонология и мозъчна хемодинамика” (от 2009 г.). Участва ежегодно като член на организационните комитети на провежданите форуми на сдружението.

Заключение. Кандидатът в конкурса доц. Даниела Тодорова Любенова, д.п. покрива критериите и показателите за заемане на академичната длъжност

„професор” по специалност „Кинезитерапия”, определени от Правилника за развитие на академичния състав на Националната спортна академия. Тя е утвърден кинезитерапевт, притежава образователна и научна степен „доктор”, има достатъчен преподавателски и научно-организационен опит по специалността „Кинезитерапия” в Националната спортна академия. Внедрила е иновативни методи по кинезитерапия в България.

Доц. Даниела Любенова е учен със свой облик и стил в научната дейност. Тя притежава иновативност и креативност, създава нови обучителни програми, подготвя и развива кадри, внедрява постигнатите резултати в практиката и ги популяризира. Умее да работи в екип и да интегрира водещи специалисти по кинезитерапия в процеса на изграждане на високвалифицирани кадри, отговарящи на европейските стандарти в това направление. Научното ѝ творчество съдържа значими научни и научно-приложни приноси, които са нейно лично дело.

Въз основа на направеното изложение предлагам убедено на уважаемото Научно жури да гласува положително доц. ДАНИЕЛА ТОДОРОВА ЛЮБЕНОВА, д.п. да заеме академичната длъжност „**ПРОФЕСОР**” в област на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт”, професионално направление 7.4. „Обществено здраве”, специалност „Кинезитерапия” за нуждите на катедра „Кинезитерапия и рехабилитация” към Национална спортна академия „Васил Левски”, обявен в Държавен вестник бр. 26/1.04.2016 г.

гр. София

РЕЦЕНЗЕНТ:

14.07.2016

АКАД. ПРОФ. ЕКАТЕРИНА ТИТЯНОВА, Д.М., Д.М.Н.